

Domenico Starnone

STAREC PRIMORI

INAQUE

Peklad
Peter Bily

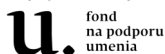

Domenico Starnone

Starec pri mori

Preklad tejto knihy vo forme štipendia podporil
z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Domenico Starnone
IL VECCHIO AL MARE

COPYRIGHT © 2024 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

TRANSLATION © Peter Bilý 2026

COPYEDITING Martina Kubealaková

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2026

ISBN 978-80-8207-324-2

ISBN e-book 978-80-8207-325-9

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom ju rozširovať v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Domenico Starnone

Starec pri mori

INAQUE

1.

Šiel som na pláž, vinou silného vetra som bol nevyspatý. Ako ľahko sa pokazí počasie a ako ľahko sa časom skazia aj kolená, chrbát, celé telo. More hlasno hučalo, z oblohy pomedzi čierne mraky prenikali na vodu modré záblesky. Ľavou rukou som si tisol klobúk na hlavu, na pleci som niesol skladacu stoličku a veľkú tašku; pravou rukou som sa držal zábradlia dreveného schodiska pretínajúceho piesočnú dunu. Bol som zabratý do svojich myšlienok, keď náhle všetko ustalo: vietor, more, kriky, tlkot srdca a klipkanie mihalníc, hrdzavé chvenie ostnatého drôtu lemujúceho súkromné pozemky tak napravo, ako aj naľavo. Bol som zmätený, možno mi znova prišlo zle a v tom okamihu dezorientovanej nehybnosti sa ako jediná hýbala postavička so zlatými obrysami: nie teleso, nie zvířenie prach, nie mihotanie svetla, ale bytosť, ktorá prefrčala po dreve schodíka a o kúsok ďalej vkĺzla do piesku. Pomyslel som si: presne viem, o čo ide, a možno aj poznám jej meno, aj keď ho ešte nemá.

Potom sa vietor znovu rozfúkal, spenené more zasa obmývalo breh, ostnatý drôt sa rozkmital, kriky sa skláňali,

akoby mi chceli utrieť pot. Rozkašľal som sa a nevedel som prestať. Zadýchaný som zišiel zvyšnými schodmi na pláž a zastavil som sa pár metrov od okraja piesku sčerneného od vody. Pokúsil som sa rozložiť stoličku, ale ako zvyčajne sa nechcela otvoriť. Aby som mal obe ruky voľné, klobúk, ktorý mi chcel vietor strhnúť z hlavy, som zložil na zem a priťazil sandálmi a zbavil som sa aj tašky. Zohnutý v páse, odľukujúc od zlosti a trápenia, som konečne postavil stoličku čelom k moru a vetru. No práve keď som siahal po klobúku, stolička sa prevrátila a v tej chvíli podráždeného znechutenia sa to stalo znova: znova som zbadal trblietavú zlatú postavičku pobehovať po suchom piesku a obratne sa vyhybať stále dotieravejším jazykom vody.

Vtom som spravil sprostosť. Možno preto, že okamih predtým ma prekvapenie rozhodilo, chcel som teraz zareagovať a rozbehol som sa, aby som chytil drobný živý rozmar v tvare medeného drôtu, akoby som naozaj mohol bežať, akoby som ho naozaj mohol chytiť. Za všetko mohla moja oslabená hlava. Trhol som sebou dopredu, predstavoval som si to rázne, ale v skutočnosti sa mi pravá noha sotva zdvihla – zlomok z toho, ako som mal v úmysle –, no a tá ľavá, škoda reči. Nasledovali tri či štyri nemotorné zatackania, a len čo som pocítil ťarchu svojho tela a uvedomil si obratnosť, s akou postavička uháňala v rannej hmle smerom k temnému pásu móla, k mladej žene v spoločnosti chlapčeka, ktorý možno zbieral mušle, prišiel som si sám sebe smiešny. Srdce mi neusporiadane bilo, príliš dlhé vlasy mi padali do očí, vrátil som sa k stoličke, k taške, ku klobúku. Mal som pocit, akoby mi z hrude vysali posledný dúšok života gumovou hadicou ako benzín z nádrže.

Musíš sa upokojiť, pomyslel som si. Jemne som si masíroval palec na pravej nohe, ktorý ma už nejaký čas bolí, necht sčernel, odpadáva. A tak som si doprial hlboký výdych, vytiahol som z tašky zápisník, pevne som si nasadil

klobúk na hlavu a rozpísal som sa o tom, čo sa mi práve stalo, bez toho, aby som venoval pozornosť moru, zrnkám piesku, ktorými mi horúci vietor obrusoval členky.

2.

Vysedával som tam bohvie ako dlho. Musel som zadriemať, len-len že som ešte zachytil zošit a ceruzku, skôr ako by mi ich odnieslo more.

Neznášam tieto náhle starecké usnutia. Koľko som prespal? Minútu? Desať? Vietor sa utíšil, ovzdušie sa sotva hýbalo, obloha zbelela, na mori akoby sa tiahol pás lesklého kovu. Listujem v zápisníku plnom piesku, prečítam si jeden riadok a potom vynechám desať. Pokúsil som sa spojiť dokopy dva okamihy možno spred hodiny, na strane som ich prištopkal o povraz dún, krikov, pláže, tučných bledých medúz, ktoré sa v ľahkých vlnách prevaľujú sem a tam na pobreží. V takýchto prípadoch mi pomáha načasovanie. Najprv som postavičku nechal vyskočiť z piesku a potom som ju nechal zmiznúť; následne som hľadal vierohodnosť pre jej druhý výstup, pre naháňačku na pomedzí suchej a mokrej pláže. Ale hlava a ruka sa prejavili slabé, nedokázal som vypovedať, ako sa to stalo naozaj. Napokon, viem aj neviem, ako sa to stalo naozaj, isté je len to, že ma tá postavička vystrašila, vysilila. Možno toto je priestor vedenia a nevedenia – miesto, kde je *postavička* len paliatívom proti strachu –, o ktorom by som sa mal pokúsiť napísať. Ale je to ťažké, chcelo by to energiu a sebadôveru a nie aktuálnu pochybovačnú únavu, ktorá z ničoho nič prechádza do spánku.

Tieto malé úlety bývali kedysi častejšie. Nina to, keď

ma ešte mala rada, zvykla nazývať snívania s otvorenými očami alebo roztržitosť. No Laura ich od začiatku volala šialenstvami: šibe ti, vravela mi rovnako ako kocúrovi, keď sa splašene preháňal po byte. Nora zvykla znervóznieť, naliehala na mňa: poďme k lekárovi, niekedy mám o teba starosť, si úplne mimo. Ale ja som si vždy chcel tieto poklesky ponechať, v dobrom aj v zlom mi pripadali poryvmi skutočného sveta vyhradenými len pre mňa. Ako mladý som sa strašne nafukoval, vravieval som: neboj sa byť pomýlený, odlišuj sa od ostatných v tom najlepšom a v tom najhoršom, buď *sebou*, oddel' sa od *nich*, ser na akékoľvek *my* a pohni kostrou, chvastúň, prekroč hranicu, uvidíme, kam až dokážeš zájsť, maj odvahu riskovať vlastný krk. A v niektorých prípadoch som sa naozaj pootľkal. Ale s pribúdajúcimi rokmi človek spohodlnie, telo sa stáva stále menej vnímavým, stále menej odvážnym, aj sama realita je čoraz otupenejšia. Kto by dnes ráno očakával takýto úlet? V tej unikajúcej postavičke bolo čosi živelné ako pri zemetrasení, zaskočilo ma to. A to nehovoriac o nevoľnosti: cítil som sa ako moja štrnásťmesačná vnučka Licia, ktorá zbledne, keď je jej matka neprítomná, neplače, no chce byť v mojom náručí, prikazuje mi, aby som s ňou preskúmal izby jednu za druhou, či tam mama nie je, a keď sa moja dcéra vráti, chvíľu ju ignoruje, no potom sa hlučne rozradostí, bozkáva ju na ústa, nadšene jej hryzie do prsta, do kolena tými pár zúbkami, ktoré má. Lepšie je teda vykašľať sa na takéto stružlikanie banalít, som rozbitý, cítim prázdnotu priamo tu v temene, nemám koho bozkávať či hrýzť. Lepšie – povedal som si pri strúhaní ceruzky –, lepšie by bolo písať o rybároch, pár riadkov, o tmavých škvrnách ich stôp v piesku, spôsobe, akým chystajú udice, akým sledujú svoje plaváky, o krutej slasti lovenia života na háčik. Lepšie by bolo pokúsiť sa pochopiť tučného chlapa v kvetovanej košeli a bermudách, ktorý sa občas vynorí spoza pistácio-

vých kríkov a hľadá poklady v piesku, pomáha si lacným detektorom kovov. Lepšie by bolo zaoberať sa ženou – napriek vzdialenosti ju spoznávam –, ktorá sa v ktovieakých myšlienkach so sklonenou hlavou vracia z baru vzdialeného pár krokov od móla.

3.

Táto pani zvykne vstávať skôr ako ja. Okolo pol siedmej, keď idem na raňajky, ona – asi tak šesťdesiatnička s príťažlivou chôdzou, vlasmi odfarbenými na blond, s diskrétno omladenými črtami – už kráča ku kaviarni po stehná v studenej vode, aby si ich spevnila, alebo sa roztržito prechádza po brehu celá mokrá, pretože práve vyšla z mora. Ale stáva sa, že sa tak skoro dá stretnúť aj v kaviarni, dáva si kapučíno pripravené sympatickým mladým Tunisanom a je to on, kto sa raz dotkne jej náhrdelníka a pochváli, že jej pristane, a kto jej inokedy pohladí ruku. Vždy sa mi páčili ľudské bytosti, ktoré sa spolu pohrávajú s neškodnými túžbami, len tak pre zábavu. Na chlapca a ženu sa krásne pozerá, vtipkujú, ona nahlas, on tichšie, že ho takmer nepočuť. Zvyknem ich nenápadne pozorovať, kým popíjam kávu pri stole, a potom prejdem dva kilometre a vrátim a k svojej stoličke pár krokov od vody.

Ale dnes ráno, pre to, čo sa prihodilo, som do kaviarne nezašiel. A teraz zo svojej stoličky vidím ženu, ako sa vracia z raňajok a bez náhlenia kráča po pobreží. Keď dôjde ku mne, zastaví sa a familiárne ma osloví, akoby sme sa dávno poznali:

„Všimli ste si to?“

Zdvihnem sa, pozriem sa, kam ukazuje, a pozdĺž brehu

obmývaného morom sa črtá veľmi dlhá čierna čiara. Sklám sa s rukami na kolenách, nohy rozkročené, aby som pochopil, o čo ide. Je to drobný hmyz, lepí sa na seba ako koráliky na náhrdelníku. Mnohé jedince sú mŕtve, iné trepocú žltkastými krídlami, neschopné vzlietnuť. Narovnáam sa a hovorím:

„Musela ich zasiahnuť vlna.“

„Všetky zaradom?“

„Možno tancovali, keď oslavovali desiaty deň svojho života.“

Trochu neisto sa zasmeje:

„Prečo práve desiaty?“

„To len tak, nemyslím si, že dokážu žiť dlhšie ako dva týždne.“

„Tak krátko?“

„Alebo tak dlho, záleží na uhle pohľadu.“

Sú to prvé slová, ktoré som si vymenil s ľudskou bytosťou, odkedy som tu – samozrejme, s výnimkou *koľko to stojí, dajte mi desať deka, ďakujem, prepáčte* –, a mám pocit, že mi robia dobre, tá žena je príjemne zhovorčivá. Chvíľu sa prechádzame s chodidlami vo vode a ona rozpráva a rozpráva. Hovorí o októbrovom počasí, keď má pocit, že celá pláž patrí jej. Hovorí o istej oblačnosti tam nižšie, ktorá možno – dúfajme – predznamená búrku. Hovorí o tom, ako si veľmi považuje túto skorú rannú prechádzku, z domu do kaviarne, tri kilometre tam, tri kilometre späť, potom si dá sprchu a niekedy sa vráti do postele, pretože – smeje sa – v noci, pri manželovi – smeje sa pri každom desiatom slove – ju prepadne pocit nešťastia a nedokáže zaspáť. A takto pokračuje, ironicky si uťahuje z manželského života, rozpráva o sedemročnom chlapcovi, ktorého má rada, volá sa Niní, hnevá sa na svoju jedínú dcéru, ktorá jej nechce dať vnúčatá a žije v Holandsku. Napokon zmení tón a povie:

„Špehujem vás, heh, chcem k vám byť úprimná, už nejaky ten deň vás špehujem. Ste pán, ktorý dokonca aj v polokošeli a šortkách strihne figúru.“

„V skutočnosti trochu krívam a mávam bolesti tu v boku, ktoré mi nedovoľujú spať.“

„Súženie sa, drahý môj, neráta, o čo ide, je radosť zo života.“

„Aj tá radosť zo života trochu pokrivkáva.“

„Aj keď pokrivkáva, hlavné je, že je.“

„Máte pravdu.“

Mávne po mne rukou ako pri muchách, predstiera neľúbosť, vraj keď jej muži prikyvujú, znamená to, že rozpráva praveľa. A ja: ale nie, práve naopak, rozprávajte, čo len máte na jazyku, ja rád počúvam. Ona prikývne, vraví, vidno na prvý pohľad, že ste niekto, kto ochotne počúva, to je dnes vzácné, Silvestro je úplne iný, keď sa mu prihovám, akoby som hádzala hrach na stenu. Chvíľu takto pokračujeme, ona trochu dotknutá, ja zmierlivo nadhodím:

„Stavím sa, že Silvestro je váš manžel.“

„Správne.“

„Manželia sa nerátajú, majú opotrebované uši.“

„Presne tak a nielen uši, všetko. Ach, aké pekné stretnutie sa nám dnes obom prihodilo.“

Súhlasím, priznám sa jej, že už niekoľko dní som sa s nikým nebavil, ani po telefóne, a chválím ju za jej spoločenskosť, za otvorenosť k ostatným, za jej mladistvú energiu.

„Koľko rokov mi tipujete?“ opýta sa polichotená.

„Päťdesiat?“

„Šesťdesiatjeden. Hovorím vám to preto, lebo svoj vek zásadne neskrývam. Stačí mi dobré zdravie a schopnosť pre niečo sa nadchnúť. A vy, vy máte nejakú vášeň? Čomu sa venujete? Stavím sa, že ste súdny úradník, určite som vás už videla v televízii.“

Nechcem ju sklamať:

„Prísahný na odvolacom súde. Ale už dvanásť rokov som na dôchodku.“

„Dvanásť? Naozaj?“

„Mám osemdesiatdva rokov.“

„To nie je možné!“

Je taká spokojná s mojím vzhľadom a postavením televízneho sudcu na dôchodku, že keď sa dostaneme na koniec jej trasy pomedzi duny, zdrží sa a rada by ma spoznala bližšie. Je to ten typ osoby, ktorá si každodenne nahovára, že je šťastná, bezstarostná, trochu bezočivá a snaží sa pritom pôsobiť vierohodne. Prezradiť jej, že už päťdesiat rokov píšem poviedky a romány, by mi nebolo príjemné, pretože sa vždy trochu hanbím, že som si takto zarábal na živobytie, a určite aj ona by bola v rozpakoch, keďže pochybujem, že odo mňa niečo čítala. Preto ju radšej ešte chvíľu nechám konverzovať, rozpráva mi o náušniciach, dotýka sa ich a necháva ich hojdať sa na lalôčikoch. Prezradí mi, že jednu stratila práve v týchto miestach, vlani v máji, a tak veľmi ju to zarmútilo, že jeden priateľ – síce taký akoby priateľ, ale dobrý človek – ju veľmi snaživo hľadal a aj ju našiel. Ale pozor: nie po dni či týždni, alebo mesiaci. Ten priateľ ju našiel pred niekoľkými dňami – rozumiete? –, až po piatich mesiacoch, nie skôr.

„Človek by nikdy nemal zúfať,“ hovorím.

„Presne tak. A viete, že keď mi ju odovzdával, od šťastia som sa rozplakala?“

„Predpokladám, že aj náušnica sa rozplakala.“

„Teraz si zo mňa ťahujete.“

„Vôbec nie. Aj veci sa citovo pripútavajú a trápia sa ako my, keď ich stratíme.“

„Silvestro by takúto vetu nikdy nepovedal.“

„Možno preto, že je hlúpa.“

„Alebo preto, že je to veta citlivého človeka.“

Nedá mi odísť bez toho, aby mi nepovedala, že sa volá

Evelina – Nico, predstavil som sa ja – a že má v meste obchod, v ktorom nepredáva handry, ako zdôraznila, ale šaty od najlepších krajčírov z Talianska a Európy. Aj ja ju pozdravím – tak, dovi, Evelina, pekný deň – a s ľútosťou sa vrátim k svojej stoličke. Zistenie, že vlastní butik, bol nečakaný darček. Najradšej by som jej s náležitou dávkou melanchólie povedal: viete, ženské šatstvo ma od detstva fascinuje; v najbližších dňoch, ak vám to nebude prekážať, vás prídem navštíviť; rád by som postál v kúte a pozeral sa na vaše šaty, na vaše zákazníčky, na vás.

4.

Zvyšok odpoľudnia strávim čítaním *Robotníkov mora*. Keď sa začnem nudiť, zavriem knihu a píšem. Je to cvičné písanie – dobré, pedantne zaznamenané pohyby, bezvýznamné pocity, neúplné hovorové vety –, ktoré mi občas pomohlo, využil som z neho nejaký detail, gesto, zamrmlanie.

Na tieto zápisky odjakživa používam ceruzku a gumu, ako dieťa som zbožňoval sivé zatočené omrvinky na papieri, voňali mi, gumoval som často a úporne. Dnes sú mi odpudivé, rukou ich zmietam preč, často už ani negumujem. Ešte pred dvoma či troma rokmi by som hľadal živé výrazy pre všetko, čo som mal pred očami, a ak by sa mi to nepodarilo, gumoval by som, dnes sa mi každé slovo zdá falošné ešte skôr, ako ho napíšem, každá metafora domýšľavá. Aj tak čmáram celé hodiny bez rozmyslenia. Sľubujem si, že to neskôr vymažem (*zrnkám piesku, ktorými mi horúci vietor obrusoval členky*: preboha, *obrusoval*, v starobe sa píše horšie ako v mladosti), ale viem, že na to už zabudnem. Zdá sa mi, že v písaní sa všetko príliš ľahko vyprázdňuje

z podstaty – rybári, udice, medúzy, reťaz hmyzu, stratené predmety, čo plačú, Evelina –, a chvíľami ma to rozčuľuje, chvíľami sa cítim zvláštne ľahší, akoby som sa konečne zbavil zbytočnej úzkosti.

More medzitým stmavne, je ako čierne cesto, vlny pôsobia ako dlhé biele praskliny, vietor sa vrátil. Týchto trinásť dní pobytu pri dunách je plných náhlych zmien svetla, farby a nálad. Teraz napríklad sa cítim povzbudený, voda je ako fialový decht, pení sa až po okraj útesu. Farby sa naháňajú a vrážajú do seba. Fuksiový pes beží obrovskou rýchlosťou doprava, breše ktovie prečo. Zľava sa vynorí dievča, môže mať tak cez dvadsať, v oboch rukách drží lano. Zarezáva sa jej do opáleného pleca, ťahá kanoe k brehu, vietor jej priliepa modré letné šaty, opaľovačky, na malé prsia, na brucho.

Aké krásne slovo je opaľovačky, matka nosila pri mori jedny belasé, sama si ich ušila. Všetko, čo si obliekala, si vytvárala sama, bola nápaditá krajčírka, v roku 1954 si dokonca na pár mesiacov otvorila obchodík, volala ho *butik*. Ale pre seba šila viac než pre zákazníčky a určite sa parádila viac než všetky ženy, čo jej platili, aby ich skrášlila. Aj keď zašla len po chlieb alebo ovocie, vyšla z nášho chudobného príbytku ako bohatá filmová herečka a vyzerala ako iná matka, či už mala na sebe teplý plášť s golierom z astrachánu, alebo úzku či zvonovú sukňu, alebo opaľovačky. A možno naozaj bola iná, aspoň teraz sa mi to tak javí, vinou zahmleného zraku, roztečených nervov, šedého zákalu. Plávala prsia, ale nikdy až tam, kde by sa nemohla dotknúť dna, krk napnutý, brada vysoko, ústa zavreté, aby sa nenapila slanej vody, uši malé, s tenkými lalôčikmi. Na pláži často stratila niečo, čo sa jej zdalo vzácne, márne prehrabávala piesok a zúfala si, a tak sme jej všetky deti pomáhali hľadať.

Samozrejme, viem, že dievča s kanoe nemá opaľovačky

ako moja matka, vlastne, ak sa pozriem lepšie, nemá ani opaľovačky, ale dvojdielne plavky. Lepím len čoraz neistejšie útržky spomienky na postavu mladej ženy s kanoe. Ale je to tak fajn, keď to robím, cítim sa stále lepšie, nechám fuksiového psa sa vybehať a dievča nech ťahá čln do vody, nech doň naskočí a vlny prekonáva ladnými zábermi pádla. Ale kdeže moja matka, nikdy v živote neveslovala, nanajvýš sa so mnou dvakrát hodinu povozila na požičanej loďke, ja som mal šesťnásť, ona tridsaťpäť, na slnku prudko stmavla. A predsa teraz predstieram, aspoň na chvíľu, že dievča v kanoe – a vlastne nie je to prvý raz, čo ju vidím – je tým, ktoré ma raz privedie na svet.

Robím to, musím sa priznať, so zadržaným dychom. Už desaťročia vkladám svoju matku do miest, kde nikdy nebola a ani nemohla byť – na rímsu domu za úsvitu, na povalu starej budovy –, a robím to už nenútene. Ale je to po prvý raz, čo sa mi ju podarilo vyžiariť do živého tela, s ktorým splynula – obe slovesá nie sú správne, možno ani syntax, musím sa nad tým zamyslieť, nájdem iné alebo skonštruujem vety inak –, s telom, ktoré s tým jej nemá nič spoločné, až na to, že je vo veku, keď sa doň kedysi môj otec zaľúbil, miloval ho, prežíval jeho hlas a dych nie pre to, ako sa v skutočnosti prejavovali, ale preto, ako on dúfal, obával sa, že by mohli. A ona – ona, ona, ona – sa v nasledujúcich rokoch cítila prenasledovaná, pretváraná manželovými záchvatmi – kam ideš, s kým sa stretávaš, prečo sa takto obliekaš, ty nevieš, aké prasačiny nosia muži v hlavách, myslia len na jedno – a možno sa napokon poddala a stala sa nádobou jeho obáv, nikdy nepotvrdených podozrení, ktoré ho trýznili; možno sa obliekala elegantne, príťažlivo, aby ho desila, aby ho ponižovala, aby sa mu mstila.

Moja matka je chvíľu súčasťou kanoe, dievčata, no zdá sa mi rozrušená, bojí sa a aj ja cítim nepokoj. Preto ju

opatrne položím na pruh slnka, ktorý prechádza vodou, je to výplod fantázie, ktorý zvládam lepšie. V červenej loďke ostáva len dievča, s nenásilnou ráznosťou sa vydáva k horizontu, akoby popoludňajšie more hlučne nekypelo. Je taká silná a rozhodná vo svojich pohyboch, že mne – mdlému v gestách a s viečkami takými slabými, že sotva udržím oči nieže otvorené, ale aspoň prižmúrené – sa javí ako pripravená na nemožné ciele. Zábery pádla má čisté, objavuje sa a mizne medzi vlnami, nestíham ju sledovať, už je ďaleko.

5.

Lúč svetla bledne. Rozhodnem sa, že je čas sa trochu pohnúť, chcem sa naučiť slovník kanoe, už len tá predstava mi robí radosť. A tak nasledujúci deň idem do mesta a hľadám obchod so športovými potrebami. Nájdem jeden neďaleko móla, celý je svetlomodrý, zariadený ako hĺbková ponorka. Vchádzam s miernymi rozpakmi. Nikdy v živote som nešportoval, veľa som sa síce prechádzal, to áno, ale inak som trávil čas posediačky. Predavačovi to poviem presne takto – čas som trávil posediačky – a vysvetlím mu, že by som sa chcel naučiť všetko o kanoe, že závidím tým, čo ich vedia ladne kĺzať po vodnej hladine.

„Kúpte si kajak či chcete kanoe?“

„Kanoe, kajak, vôbec sa v tom nevyznám.“

„Ak mám byť úprimný, vás si viem predstaviť v kajaku.“

„Neviem,“ vravím mu, „uvidíme. Na začiatok by som sa rád naučil terminológiu: názvy materiálov, rozmery, ceny a čo ja viem, čo ešte. Kúpiť si v mojom veku kajak len tak naslepo sa mi zdá nerozvážne, nemám svaly, už len to

slovo mi pripadá ťažké, neviem si predstaviť, že by som ho ťahal každý deň na pláž.“

„No nevyzeráte vôbec v zlej forme.“

„Mám osemdesiatdva rokov.“

„A čo je to osemdesiatdva? Myslite na to, keď raz budete mať stodvadsať, a dnes si vychutnajte svoj kajak, dajú sa kúpiť aj ultraľahké. Pozreli ste si niečo na internete?“

„Nie, nedôverujem tomu.“

„Správne, osobný kontakt je vždy lepší.“

Ukáže mi zopár katalógov, trupy biele, sivé, zelené, zeleno-sivé, pevné, skladacie, nafukovacie, pre jedného, pre dvoch. Napokon mi odporučí jeden extra ľahký, jedno-miestny, štyri metre, pane, stojí deväťstopäťdesiat eur, ale dá sa dohodnúť, viem ísť na deväťsto.

„Ľahko sa prevrhne?“

„Ale kdeže.“

„Bojím sa, že sa utopím.“

„Neviete plávať.“

„Viem, ale už roky neplávam. A keď mi natečie slaná voda do uší, týždne nepočujem.“

Predavač ma čoraz viac vtahuje do svojich rečí. Má príjemné črty, havranie vlasy bez jediného šedivého prameňa, drobné oči s prešibanými iskričkami, no intenzívne modré, hlas hypnotický. Začínam sa nudiť až vtedy, keď sa mi príliš často a príliš familiárne dotýka ruky a dookola opakuje frázy, ktoré som si už osvojil. Chystám sa to slušne ukončiť, keď sa vonku na chodníku zjaví dievča z pláže.

Vyzerá, že vojde dnu, no rozmyslí si to a zastaví sa pri výklade. Všimne si ho aj predavač, preruší vetu o úžasnosti kajakov a zakričí ahoj. Dievča mu chladne kývne a odchádza.

Predavač sa usmeje pre seba, akoby som tam ani nebol, vzápätí sa spamätá a znova mi s ešte väčším presvedčením vychvaľuje loď. Za deväťsto eur mi je ochotný dať aj

dvojčinnú pumpu, vodotesný ruksak, veslo a nepremokavé puzdro na mobil. Pozriem na hodinky, sľúbim, že sa čoskoro vrátim. Vypadnem práve včas, aby som ešte dostihol dievča, ktoré je v diaľke už len drobnučké.

Nasledujem ho a predstavujem si, že som môj otec, keď z mosta nad koľajiskom zbadal moju matku, ako prechádza dolu po ulici. Niesla objednávku rukavíc a on sa rozbehol po trávnatom svahu, dobehol ju a spýtal sa, či by ju mohol kúsok odprevadiť. Hodila po ňom neprívetivý pohľad a povedala nie, ste príliš starý; hoci môj budúci otec sa narodil v roku 1917, matka v 1921, rozdiel medzi nimi bol len štyri roky. Tak to tu máme, pomyslím si, nosím v sebe veľa z otca a sledujem ňu: je medzi nami asi šesťdesiatročný rozdiel, tak uvidíme, čo sa mi podarí dosiahnuť.

Dievča dorazí k obchodu s veľkými výkladmi, vytiahne roletu a zmizne vnútri.

6.

Zastavím sa na prahu.

„Môžem sa len pozrieť?“

„Samozrejme.“

Prechádzam po obchode, zľahka sa dotýkam raz jedných, raz druhých šiat, potom vezmem jedny za vešiak. Sú zelené s drobnými žltými kvietkami. Vystieram ruku, aby som ich mal čo najďalej od seba, a bez toho, aby som sa pozrel na predavačku, sa spýtam:

„Ukázali by ste mi, ako vám sedia?“

„Samozrejme,“ zopakuje dievča.

Vezme mi vešiak, zvesí ich, priloží si ich na telo a pozrie na mňa so zdvorilým výrazom. Je jasné, že nepochopila.

Tak sa spýtam a s výrečným pohľadom pozriem na komôrku so zrkadlom, s vínovou zástenou zrolovanou doprava, musí to byť skúšobná kabínka.

„Vyskúšali by ste si ich?“

Predavačka zmení výraz, v očiach jej čítam niečo ako: uf, aby som si to obliekla, no nepreháňajme.

„Je to pre vašu manželku?“

„Pre moju matku,“ odpoviem a vtedy si ma premeria trochu znepokojene a zamyslí sa: ten starec má ešte matku? Chce kúpiť storočnej tetuške ľahké, takmer priehľadné šaty s hlbokým výstrihom, navyše na konci leta, a aby nemíňal zbytočne, chce ich vidieť na mne, čo mám – s prižmúrením oka – dvadsať rokov?

Utrúsi vážne až nepríjemne:

„Nemyslím si, že sú vhodné pre starenku.“

„Možno máte pravdu,“ odpoviem, „ale aj tak by ste si ich nevyskúšali?“

„Je mi to ľúto, majiteľka to nedovoľuje.“

Zahľadím sa na šaty, ktoré si ešte stále roztržito drží pritisnuté k sebe.

„Tak nič no. Koľko stoja?“

Povie prehnanú sumu, asi čaká, že začnem zjednávať, ale mne je to jedno, ani nemrknem. Kým pripravuje balíček, znovu prechádzam pomedzi šaty, dotýkam sa ich, nadvihujem lem modrej sukne.

„Rozmysleli ste si to?“ opýta sa opatrne.

Neodpovedám a jej hlas je zrazu slabý, akoby nechcela rušiť. Je menej suverénna, ako som si myslel, na pláži vyzerá rozhodnejšie, ale to bude asi námahou, keď ťahá kanoe. Keď šaty dobalí do balíčka s červenou stužkou, prestanem sa prehrabávať medzi šatami a podám jej kreditku. Teraz, keď pochopila, že sa všetko odvíja lepšie, ľutuje, že si o mne myslela niečo zlé, začne byť priateľská, povie, aké je v týchto dňoch more krásne, a dodá, aby to nevyznelo,